

ЮВІЛЕЙ РЕКТОРА ХАРКІВСЬКОЇ МЕДИЧНОЇ АКАДЕМІЇ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ, ПРОФЕСОРА ОЛЕКСАНДРА МИКОЛАЙОВИЧА ХВИСЮКА

Професор О. М. Хвисьюк народився 15 листопада 1960 р. у Вітебську (Білорусь) і виховувався в сім'ї лікарів. Тому, коли настав час обирати професію, без особливих сумнівів та роздумів склав іспити в Харківський медичний інститут. З третього курсу пішов працювати гіпсовим техніком до Харківського науково-дослідного інституту ортопедії та травматології (нині Інститут патології хребта та суглобів ім. М. Сітенка). Це був кінець 70-х років.

У подальшому життєвий та фаховий шлях О. М. Хвисьюка складався з двох етапів. Спочатку було становлення лікаря, а потім — викладача. У 1983 р. на відмінно закінчив Харківський медичний інститут. Обравши від початку фах лікаря-вертебролога, Олександр Хвисьюк після завершення навчання працював у Інституті ортопедії та травматології ім. М. Сітенка. Тоді йому здавалося, що вершиною вертебрології є хірургія. Він наполегливо набував досвіду хірурга в Харківському науково-дослідному інституті ортопедії та травматології ім. проф. М. І. Сітенка з 1983 р. Працював у відділенні патології великих суглобів під керівництвом відомого хірурга-ортопеда, доктора медичних наук Миколи Івановича Куліша. Клініка в той час активно займалася хірургічним лікуванням кульшового та колінного суглобів, саме тоді починалося впровадження ендопротезування цих суглобів. Беручи активну участь у розробці методів хірургічного лікування суглобів, О. М. Хвисьюк виконує і захищає в 1990 р. кандидатську дисертацію на тему «Клинико-анатомическое обоснование вариантов операции артропластики тазобедренного сустава с применением чрескостного доступа». Його робота, як і низки інших співробітників цієї клініки, відіграла дуже важливу роль у становленні вітчизняної

хірургічної артрології, включаючи ендопротезування суглобів.

Працюючи з поширеною патологією, О. М. Хвисьюк зрозумів, що крім хірургічного лікування, існує проблема діагностики патологічних станів, які передують виникненню артрозу кульшового суглоба й на які можна активно впливати. Він самостійно обрав для себе тему вивчення та лікування кульшово-поперекового синдрому, яка тоді була для більшості незрозумілою. Активно працюючи з цими хворими в інституті й досліджуючи походження та розвиток цього патологічного стану, він став провідним спеціалістом із консервативного лікування хворих з артрозами суглобів, зі знаннями міології і неврології. За результатами цього клінічного дослідження в 2002 р. О. М. Хвисьюк захистив дисертацію на здобуття ступеня доктора медичних наук: «Кульшово-поперековий синдром (патогенез, діагностика, принципи лікування)».

В Інституті ортопедії та травматології ім. М. Сітенка О. М. Хвисьюк пропрацював 17 років на різних посадах: лікаря, молодшого наукового співробітника, старшого наукового співробітника, пройшов аспірантуру, докторантуру. Весь цей час він активно й вельми плідно займався клінічною та науковою роботою, яка дала помітний результат. Його учні й послідовники продовжують в інституті цей напрямок (В. А. Стауде, В. Сайко й ін.).

Після закінчення докторантури в 2000 р. О. М. Хвисьюк перейшов доцентом на кафедру травматології і ортопедії Харківської медичної академії післядипломної освіти (зав. каф. проф. М. О. Корж), але продовжував клінічну роботу на базі інституту.

Після успішного захисту дисертації доля занесла Олександра Хвисьюка до Ленінграда (нині Санкт-Петербург), де корифей мануальної терапії, чеський професор Карл Левіт читав курс підвищення кваліфікації для лікарів. З ранку до вечора під його керівництвом інтернаціональна бригада фахівців із Німеччини, Чехії, Польщі, Росії навчала основам неврології, ортопедії та показувала прийоми мануальної терапії. Було дуже цікаво. А потім народилася ідея, досить смілива — «перекласти» нову ідеологію лікування, про яку дізнався в Ленінграді, на сучасну академічну ортопедію, на патологію хребта й суглобів, на їх взаємозв'язок. Після захисту докторської дисертації Олександр Миколайович визначив для себе три складові частини вертебрології та ортопедії: першою є хірургія — робота в операційній, яка складає надто малий відсоток часу лікаря, другою — виходжування хворого, що дуже

важливо в клініці патології суглобів. Того, хто може виходити пацієнта, вважають хорошим лікарем. А пінцет і скальпель загалом усі тримають однаково. І третя складова — мануальна терапія. По суті, це діагностика вручну, де на кінчиках пальців лікаря одночасно і комп'ютерна томографія, і рентген, і ультразвукове дослідження, і біохімічний аналізатор. Щоб виконати таку діагностику, потрібні глибокі знання з різних спеціалізацій.

Викладацька кар'єра лікаря О. М. Хвисяка почалася саме з лекцій про масаж та мануальну терапію. І коли в 90-ті роки в Харкові О. М. Хвисяка запросили прочитати курс лекцій з масажу та мануальної терапії, саме тоді він зрозумів: щоб вийти на люди і щось їм академічно розповісти, потрібно не лише мати знання, а й володіти умінням протягом певного часу утримувати їхню увагу, аби вони перейнялися його ідеями.

Безпосередньо на кафедрі травматології, анестезіології та військової хірургії ХМАПО професор О. М. Хвисяк веде наукову роботу, досліджуючи теоретичні та практичні проблеми болю. Його наукова школа користується повагою серед колег — підготовлено 9 кандидатів та здобувачів. Нині під його науковим керівництвом навчаються 5 аспірантів та 2 докторанти медичних наук.

Кафедра травматології, анестезіології та військової хірургії, на якій працює професор О. М. Хвисяк, згідно з Наказом МОЗ України є опорною за спеціальністю «Ортопедія і травматологія» і достатньо відома не лише в нашій країні, а й за кордоном, що значно підвищує відповідальність.

На кафедрі навчаються фахівці з-за кордону — щорічно 7–10 таких учнів. Складно знайти країни, де б не було випускників кафедри, починаючи зі США й Росії і закінчуючи такими, як Бангладеш, Венесуела, о. Св. Маврикія. Більшість із них і досі підтримують зв'язок зі співробітниками кафедри.

За період існування кафедри підготовлено понад 120 висококласних фахівців через клінічну ординатуру, більшість із яких працюють в Україні завідувачами відділень.

Співробітниками кафедри й за участю Олександра Миколайовича надруковано 14 монографій, 42 методичні рекомендації, 3182 статті. Отримано 64 авторських свідоцтва та патенти України. Усі ці праці узагальнюють науковий доробок. Кафедра була організатором і провела 4 науково-практичні конференції, які були присвячені питанням вертебрології.

На кафедрі, де працює Олександр Миколайович, проводиться наукова робота. Усі теми ініціативні та містять розробку методів лікування захворювань і пошкоджень хребта, питання надання допомоги постраждалим зі множинними і поєднаними пошкодженнями опорно-рухового апарату, діагностику стану постраждалих, проблеми остеопорозу. На кафедрі виконано 8 докторських дисертацій та 42 кандидатські.

Професор О. М. Хвисяк постійно читає лекції лікарям-курсантам та інтернам. Та все ж левову частку робочого часу відбирає адміністрування, він є ректором славетного, відомого не лише в нашій країні вищого навчального закладу — Харківської медичної академії післядипломної освіти.

За сприяння ректора та безпосередньої участі в академії було впроваджено:

- За підтримки офісу Управління ООН з наркотиків та злочинності (UNODC) в Україні в рамках проекту HIV PLEDGE організовано ресурсний тренінговий центр ХМАПО.
- Із метою підвищення якості практично орієнтованої підготовки лікарів-інтернів та лікарів-спеціалістів із питань протидії ВІЛ/СНІДу, туберкульозу та іншим соціально небезпечним хворобам між академією та Департаментом охорони здоров'я Харківської обласної державної адміністрації, Державною установою «Український центр контролю за соціально небезпечними МОЗ України» і громадським об'єднанням «Всеукраїнська мережа ЛЖВ» укладено угоду про взаєморозуміння та співпрацю щодо створення Харківського міжрегіонального тренінгового центру з питань протидії ВІЛ/СНІДу, туберкульозу та іншим соціально небезпечним хворобам. Угодою передбачено узгодження діяльності Харківського міжрегіонального тренінгового центру з питань протидії ВІЛ/СНІДу, туберкульозу та іншим соціально небезпечним хворобам із навчальним процесом в академії, зокрема на кафедрі дерматовенерології та ВІЛ/СНІДу.
- У 2001 р. у Харківській медичній академії післядипломної освіти вперше в Україні створено факультет менеджменту в охороні здоров'я (нині — підрозділ із підготовки менеджерів охорони здоров'я), на якому навчаються протягом 2 років за очно-заочною формою. У підготовці менеджерів в охороні здоров'я беруть участь кафедри академії: соціальної медицини, управління та бізнесу в охороні здоров'я; клінічної інформатики та інформаційних технологій в управлінні охороною здоров'я, а також провідні викладачі Харківського Національного університету ім. В. Н. Каразіна й Харківського Національного економічного університету. Підрозділ за відповідною угодою протягом останніх років підготував понад 50 менеджерів для Департаменту охорони здоров'я Харківської обласної державної адміністрації. За 15 років підготовлено 315 менеджерів охорони здоров'я України з кількох областей України, зокрема Харківської, Сумської, Дніпропетровської, Луганської, Донецької, Херсонської, Одеської, Івано-Франківської, м. Києва та м. Севастополя.
- Кафедра медичного та фармацевтичного права створена в структурі ХМАПО в 2012 р.

Її очолює доктор наук, професор. На кафедрі працює 1 професор, 6 доцентів та 4 старших викладачі. На базі кафедри проводять навчання за спеціальностями: «Загальна фармація»; «Організація і управління фармацією».

- Уперше в Україні кафедра ендоскопії та хірургії розпочала проведення практичних занять із використанням симуляційних методик навчання прийомам ендоскопічної хірургії.
- Кафедрою загальної практики — сімейної медицини підготовлена методична розробка симуляційного тренінгу із залученням стандартизованого «пацієнта» «ІХС. Стенокардія, що вперше виникла».
- У 2006 р. у структурі ХМАПО було організовано сектор моніторингу якості освіти.
- На виконання пункту 31–1 Національного плану дій на 2013 рік щодо впровадження Програми економічних реформ на 2010–2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава», затвердженого Указом Президента України від 12.03.2013 р. № 128, Закону України «Про екстрену медичну допомогу» з метою вдосконалення післядипломної підготовки лікарів та лікарів-інтернів, особливо з питань засвоєння практичних навичок, у структурі академії було створено Регіональний навчально-тренінговий центр сімейної медицини ХМАПО.
- Згідно з листом МОЗ України від 15.09.2011 р. № 08.01.–35/1667 отримано дозвіл щодо створення структурного підрозділу «Університетської клініки» академії «Лікувально-діагностичний центр сімейної медицини ХМАПО».
- Згідно з отриманим дозволом МОЗ України від 03.09.2010 р. № 11.01.–29/944 створено «Стоматологічний центр» як структурний підрозділ «Університетської клініки» академії. Із початку 2013 р. на базі стоматологічного центру розпочато профільними кафедрами проведення навчальної, наукової та лікувально-консультативної діяльності.
- У структурі ХМАПО у 2001 р. з'явився Молодіжний діловий центр. Кілька років тому його було перейменовано в Раду молодих учених. Основна мета роботи Ради молодих учених:

забезпечення можливості знайомства, спілкування, встановлення професійних контактів, обміну досвідом молодих учених. Допомога і підтримка на шляху становлення молоді в академії.

- У 2012 р. на базі академії створено відділ дистанційної освіти.
- У 2014 р. на базі кафедри травматології, вертебрології та анестезіології відкрито цикл військової хірургії.

У цей бурхливий час на Україну чекають великі структурні реформи в галузі медицини — безпосередньо медичним навчальним закладам належить виконати величезний пласт роботи з перепрофілювання вузьких спеціальностей на більш широкі, тобто підготувати лікарів-універсалів — сімейних лікарів, які мають бути хорошими діагностами, організаторами лікувального процесу, ефективними диспетчерами-менеджерами в медицині. Вони повинні, особливо в селах, правильно встановити діагноз, потім призначити лікування й отримати позитивний результат. Майбутнє, безумовно, лежить за межею реформування, так розмірковує професор О. М. Хвисяк. Це стосується і навчальних закладів, і клінічних лікарень, і кадрового потенціалу. Без реформування майбутнього немає. Це — вимога часу. Місце академії післядипломної освіти у XXI ст. неможливо переоцінити, оскільки професія лікаря специфічна: диплом ще не дає випускнику університету права самостійно працювати, йому потрібна досить серйозна післядипломна освіта. У цій площині й слід будувати наше близьке й далеке майбутнє — теза професора О. М. Хвисяка.

Багато дискусій точиться навколо підготовки сімейних лікарів. Харківській медичній академії післядипломної освіти наказом МОЗ України було доручено готувати програми для післядипломної освіти сімейних лікарів, тому фахівці закладу вивчали досвід Євросоюзу та Америки, зважували всі українські особливості й кілька років тому розпочали перепідготовку фахівців широкого профілю. Ця багатогранна робота продовжується й отримала позитивну оцінку.

Свій ювілей Олександр Миколайович зустрічає повним задумів і планів на майбутнє. Побажаймо ж йому здоров'я й успіхів для їхньої реалізації.

*Ректорат Харківської медичної академії післядипломної освіти.
Кафедра травматології, анестезіології та військової хірургії
Харківської медичної академії післядипломної освіти.
Редколегія журналу ХМАПО
«Проблеми безперервної медичної освіти та науки».*